WIKIPEDIA

Gjuha estoneze

Gjuha estoneze (estonishtja) është gjuhë që flitet nga rreth 1.1 milionë folës në Estoni dhe në komunitetet e emigrantëve estonezë, këta të fundit gjenden kryesisht në Suedi, Finlandë, Kanada, SHBA dhe vende të tjera të BE-së. Gjuha estoneze është gjuhë e ngjashme me finlandishten, dhe bën pjesë në familjen e gjuhëve fino-ugrike, dhe disa studime e lidhin këtë familje dhe me familjen e gjuhëve uralike.

Gjuha estoneze	
Flitët në	Estoni
Vendi	Evropë
Folësit	
Përgjithshëm	1.1 milion
Taksonomia	
Filogjeneza	Gjuhët fino-ugrike
Statusi zyrtar	
Zyrtare në	Estoni
Kodet e klasifikimit	
ISO 639-1	et

Përmbajtja

Klasifikimi

Gjuha estoneze bën pjesë në degën finike të grupit të gjuhëve fino-ugrike. Finlandishtja, hungarishtja dhe estonishtja janë gjuhët më të njohura të këtij grupi; gjuhë të tjera në këtë grup janë: gjuha vote, livone, ingriane, vepse, kareliane, sami, eryja, moksha, mari, udmurt dhe komi, gjuhë të folura nga Skandinavia deri në Siberi.

Dialektet

Gjuha estoneze ka dy dialekte kryesore, atë të veriut dhe atë të jugut. Dialektet e jugut janë Võro dhe Seto.

Alfabeti

Alfabeti i gjuhës estoneze ka 27 shkronja, të cilat janë:

A, B, D, E, *F*, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, *Š*, *Z*, *Ž*, T, U, V, Õ, Ä, Ö, Ü

Shkronjat **F**, **Š**, **Z** dhe **Ž** gjenden kryesisht në fjalët e huazuara nga gjuhë të tjera. Gjuha estoneze është gjuhë fonetike që do të thotë që çdo shkronjë shqiptohet ashtu siç është shkruar.

Gramatika

Ajo që e bën të dallueshme gjuhën estoneze nga gjuhë indoevropiane p.sh. është mungesa e gjinisë në fjalët e saj, 14 rasa për ndajshtimin e emrave dhe zanoret e gjata dhe të shkurtra. P.sh. *ma* (unë) dhe *maa* (tokë) shqiptohen: e para me A të shkurtër dhe e dyta me A të gjatë. Mosshqiptimi i saktë i zanoreve të gjata sjell ngatërrimin me fjalë të ndryshme. Gjuha estoneze gjithashtu ka një numër të vogël të kohëve të zgjedhimit të foljeve; në estonisht kemi vetëm të tashmen, të shkuarën dhe kushtoren. E ardhmja nuk gjendet si kohë foljeje, por shprehet duke vënë të tashmen plus ndajfolje. P.sh. *Ma lähen koju homme* që përkthehet fjalë për fjalë *shkoj në shtëpi nesër*. Ndryshe nga shqipja dhe njësoj si anglishtja, rendi në estonisht është mbiemër-emër, p.sh. *ilus maja* (bukur shtëpi).

Fjalori

Estonishtja ka shumë fjalë të huazuara nga gjermanishtja, pastaj vijnë fjalë nga suedishtja, finlandishtja dhe rusishtja. Shembuj fjalësh estoneze janë:

estonisht	shqip
jah	po
ei	jo
minu nimi on	emri im është
palun	ju lutem
vabandust	më fal
tere	përshëndetje
kuidas läheb?	si jeni?
aitäh	falemnderit
nägemist	shihemi
hästi	mirë
üks	një
kaks	dy
kolm	tre
neli	katër
albaania keelt	gjuha shqipe
maja	shtëpi
maa	tokë
kes	kush
kus	ku
meri	det
poiss	djalë
tüdruk	vajzë

Shembuj në estonisht

Tallinna linna ja linnaomavalitsuse ajaloos, mille pikkust võib mõõta rohkem kui seitsme ja poole sajandiga, leidub nii helgeid kui ka süngeid peatükke.

Në shqip :

Historia e qytetit të Talinit dhe bashkisë së tij, një histori që shtrihet në shtatë shekuj e gjysmë, ka kapitujt e saj të ndritur e të zymtë.
